

K AKÝM PROBLÉMOM DOCHÁDZA PRI KOMPOSTOVANÍ?

ZÁPACH nevhodná skladba surovínovej skladby (veľké množstvo dusíkatých surovín); kompost obsahuje veľké množstvo vody, prípadne veľké množstvo bioodpadu na začiatku kompostovania.

PLESEŇ pri umiestnení bioodpadu do kompostoviska nedošlo k jeho prekrytiu (zapracovaniu do kompostu); plesnivé zvyšky odstránime z kompostoviska, aby nedošlo k znehodnoteniu kompostu.

HMYZ prítomnosť väčšieho množstva hmyzu je spôsobená nedostatočným zakrytím kompostoviska.

Ak na kompostovanie budete používať dážďovky, dávajte pozor na vlhkosť, teplotu a dostatok potravy pre dážďovky (zvyšky z ovocia a zeleniny, chlieb, pečivo, kávový výluh, čaj), pretože ináč môžu dážďovky kompost opustiť.

KDE A AKO POUŽÍVAŤ KOMPOST?

Kde používať kompost?

Hotový kompost môžete používať v záhradke, kvetináčoch, okolo okrasných stromčekov, ovocných stromov s vrstvou kompostu do 3 cm. Vo väčšom rozsahu ho môžete využiť pri jesenných úpravách záhradky alebo hriadok.

Ako používať kompost?

Kompost môžete zapracovať do zeme zaráľovaním alebo v jarných mesiacoch pri výseve alebo výsadbe. Môžete ho zamiešať do zeminy alebo vytvoriť z neho vrchnú prikrývku, z ktorej postupne výživné látky a mikroorganizmi prejdú do pôdy.

AKÉ VÝHODY PRINÁŠA KOMPOSTOVANIE?

Kompost má schopnosť zadržiavať vodu a prevzdušňovať pôdu. V závislosti od vstupných materiálov obsahuje množstvo výživných látok, ktoré obohacujú pôdu.

Kompostovaním biologických odpadov z domácností a záhrad, znižujete množstvo zmesového komunálneho odpadu ukladaného na skládky a pomáhate chrániť životné prostredie.

Čím menej zmesového komunálneho odpadu vyprodukuje, tým menej môžete platiť za odvoz.

Tým, že si vytvoríte vlastný kompost, nemusíte platiť za drahé hnojivá a v konečnom dôsledku viete čím hnojíte.

Príručka bola vytvorená v rámci projektu „Environmentálna výchova a vzdelávanie zástupcov samospráv a občanov Slovenskej republiky v oblasti separácie komunálneho odpadu“. Projekt bol podporený z prostriedkov Environmentálneho fondu a realizovala ho spoločnosť MUNTech, s.r.o. pre Združenie miest a obcí Slovenska.

Cieľom príručky je podať občanom Slovenskej republiky pomocnú ruku pri naštartovaní zhodnocovania biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov najstarším, overeným a najlacnejším spôsobom **KOMPOSTOVANÍM**.

V mnohých krajinách Európskej únie je domáce kompostovanie v kompostéroch rutinná záležitosť. Výsledkom toho je zníženie množstva komunálneho odpadu ukladaného na skládky. Účinky boli dosiahnuté zapojením sa prevažnou časťou obyvateľstva v týchto krajinách do domáceho kompostovania, čo potvrdzuje, že

„VEĽKÉ VECI JE MOŽNÉ DOSIAHNÚŤ JEDINE SPOLOČNÝMI SILAMI“.

KOMPOSTUJME BIOLOGICKÝ ODPAD

Separáciou a zhodnocovaním biologického odpadu sa vieme podieľať na výraznom znížení množstva komunálneho odpadu ukladaného na skládky. Bioodpad z domácností tvorí 30 až 45% komunálneho odpadu, ktorý podlieha rozkladu. Podobné procesy prebiehajú aj v prírode, kde dochádza k zhodnoteniu odumretých rastlinných a živočíšnych tel práve ich rozkladom. Bioodpad produkovaný ľudskou činnosťou vieme **KOMPOSTOVANÍM** premeniť na hnojivo - kompost. Používaním kompostu v záhradke vrátime do pôdy výživné látky, ktoré sú potrebné pre udržanie kvality pôdy.

Biologický rozložiteľný komunálny odpad (bioodpad)

Od 1. januára 2006 sa zakazuje zneškodňovať bioodpad zo záhrad a parkov, vrátane odpadu z cintorínov a z ďalšej zelene, na pozemkoch právnických, fyzických osôb a občianskych združení, ak sú súčasťou komunálneho odpadu. Od roku 2013 pribudne samosprávam povinnosť separovať biologicky rozložiteľný komunálny odpad.

Bioodpad sa delí na:

- **biologický rozložiteľný odpad (BRO)**, ktorý tvoria bioodpady zo záhradníctva, poľnohospodárstva, z výroby potravín a ich spracovania, zo spracovania dreva, výroby dosiek, papiera a lepenky.
- **biologický rozložiteľný komunálny odpad (BRKO)**, ktorý tvoria bioodpady z domácností, domácich záhrad, bioodpad z verejnej zelene, trhoviska, cintorínov, reštauračných a ubytovacích zariadení, zo školských kuchýň.

Táto brožúra je zameraná na BRKO z domácností a zo záhrad, ktorý tvorí najväčšie percento komunálneho odpadu a vieme ho v domácich podmienkach (prevažne v domovej zástavbe) veľmi dobre zhodnotiť na organickú hmotu - kompost.

AKÉ MATERIÁLY VIEME KOMPOSTOVAŤ?

Bioodpad z domácností

Zvyšky ovocia a zeleniny (aj citrusy), pečivo (chlieb, rohlíky, žemle), kávové a čajové zvyšky, zvyšky z jedál (zemiaky, cestoviny, ryža), odumreté izbové kvety a ich zemina, papier znehodnotený potravinami, rozdrvené škrupiny z orechov a vajčiek.

Bioodpad zo záhrad

Zvyšky po pestovaní zeleniny, pokosená tráva, ostrihané stromčeky, opadané lístie, vypletá burina, piliny, hobliny, kôra zo stromov, stará zemina, trus z hospodárskych zvierat, popol z dreva.

AKÉ MATERIÁLY NIE SÚ VHODNÉ NA KOMPOSTOVANIE?

Do kompostoviska nedávajte kosti, mäso, mliečne výrobky, papier znehodnotený farbami a chemikáliami a samozrejme staré oleje, sklo, plasty, kovy, chemické látky, farby, lieky, batérie.

KEDY, KDE A AKO SI ZALOŽIŤ KOMPOSTOVISKO?

Kedy si založiť kompostovisko?

Na založenie kompostoviska nie je nikdy neskoro. Čím skôr sa do toho pustíte, tým lepšie. Proces kompostovania najlepšie prebieha v letných mesiacoch, ale založenie kompostoviska môžete realizovať aj v zime. Proces bude prebiehať pomalšie, ale už na jar budete pripravený kompostér premiestniť a kompost prekopávať, čo je jedným z dôležitých pravidiel kompostovania.

Kde si založiť kompostovisko?

Ideálne podmienky pre založenie a umiestnenie kompostoviska prináša domová zástavba so záhradkou. Práve nevyužitý kút v záhradke, voľné miesto pod stromom alebo pri záhradných kríkoch sú vhodné miesta na výstavbu kompostéra. Pred umiestnením kompostéra je dôležité zabezpečiť kontakt kompostu so zemou, pretože pôdné organizmy prechádzajú zo zeme do kompostu a podieľajú sa na priebehu kompostovania.

Aj pre obyvateľov bytovej zástavby existuje spôsob zhodnocovania bioodpadu. Ak bývate na okraji obce a máte miesto (vdostatočnej blízkosti), kde by ste mohli umiestniť kompostér, môžete sa pustiť s chuťou do práce. V tomto prípade je asi najvhodnejšia alternatíva vlastnoručnej výstavby kompostéra alebo zakúpenie dreveného kompostéra. Umelhomotné kompostéry, ktoré sú pekné a veľmi praktické, môže skôr niekto znehodnotiť alebo odcuziť.

Kompostovisko by sme nemali umiestniť na priame slnečné žiarenie a otvorené priestranstvo, aby nedochádzalo k vysušaniu kompostu, čo má negatívny vplyv na priebeh kompostovania. Z toho dôvodu je vhodné kompostér umiestniť do tieňa a zakryť (vyrobený drevený kryt, nepotrebná textília, prípadne vyrobienie prístrešku nad kompostoviskom).

Ako si založiť kompostovisko?

Pred založením kompostoviska sa musíte rozhodnúť, aké kompostovisko si vybudujete. Kompostovanie v zásobníku predstavuje kompostér, ktorý si môžete zakúpiť (z plastu, dreva) alebo si ho môžete vybudovať aj sami (z dreva, pletiva, prípadne aj vybetónovať). Kompostovanie môžete vykonávať aj v hrobí, kde sa jedná o kopu, ktorá je tvorená vrstvením materiálu do požadovaného tvaru tak, aby nevyvolávala skôr skládku odpadov. Pokiaľ bývate v rodinnom dome a máte oplotený pozemok, je možné si vybudovať alebo kúpiť kompostér tak, aby vytváral aj estetický dojem. V prípade, že kompostér plánujete umiestniť na voľné priestranstvo, tak si ho vytvorte napr. z nepotrebných dosiek.

AKO KOMPOSTOVAŤ?

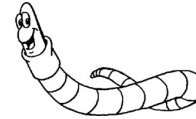
Veľmi dôležité informácie pri kompostovaní sú informácie o zložení bioodpadu. Podľa pôvodu sa bioodpad delí na:

- **bioodpad s prevažným obsahom dusíkatých látok**, ako sú šŕavnaté odpady prevažne kuchynské ale aj záhradné, napr. tráva, zvyšky rastlín, hnoj,

- **bioodpad s prevažným obsahom uhľíkatých látok**, napr. piliny, hobliny, slama, drevná štiepka ale aj papier. Dno kompostéra, prípadne hroble vysypete hrubším materiálom (konáre, posekané drevo, piliny, slama), ktorý zabezpečí odvod nadbytočnej vody. Keď máte pripravený bioodpad rôzneho druhu, môžete ho premiešať mimo kompostéra. Väčšie suroviny, napr. konáre, si pripravíte posekaním alebo polámaním, čím zabezpečíte ich skorý rozklad. Po premiešaní sa zmes umiestni do kompostéra.

Ak nemáte dostatok bioodpadu na založenie, tak si ho podľa druhu dočasne uskladníte pri kompostére. (Napriek tomu, keď máte prevažne bioodpad z obsahom dusíka, uskladníte ho a zabezpečte si bioodpad s obsahom uhlíka). Pokiaľ nemáte možnosť uskladnenia, môžete ho umiestniť aj do kompostéra, ale snažte sa v čo najkratšom čase zabezpečiť chýbajúci druh a dôkladne kompost premiešať, aby nedochádzalo k hnilobným procesom.

Kompostovanie prebieha za prítomnosti pôdných organizmov, mikroorganizmov, kyslíka a vody. Kompost je potrebné prekopávať, aby sa urýchlil proces rozkladu, čím sa zníži aj objemu kompostu.

Vlhkosť kompostu má taktiež vplyv na priebeh kompostovania. Kontrolujeme ju jednoduchým overeným spôsobom. Zoberiete ho do dlane a stlačíte. Mali by ste cítiť prítomnosť vody, ktorá nesmie z kompostu unikať. Voda spôsobí, že kompost ostane stlačený. V prípade, že po uvoľnení dlane sa kompost rozpadáva, tak v komposte je nedostatok vody.

Správny priebeh procesu kompostovania je sprevádzaný aj teplotou, ktorá vo vnútri kompostoviska môže byť 30 až 60°C. Pokiaľ teplota klesne, proces kompostovania naštartujete opätovným prekopávaním kompostu.

Pokiaľ priebeh kompostovania má veľmi pomalý priebeh (napr. objem bioodpadu ani po premiešaní neklesá), môžete do kompostu zamiešať menšie množstvo zeminy alebo aj hotový kompost. Zabezpečíte tým prísun mikroorganizmov a pôdných organizmov, čím pomôžete proces naštartovať.

Dĺžka procesu kompostovania závisí od celého priebehu kompostovania. Z toho dôvodu je potrebné priebeh kontrolovať, aby ste v prípade zistenia stagnácie kompostu mohli účinným spôsobom zasiahnuť a opätovne proces naštartovať. K ukončeniu procesu kompostovania môže dôjsť v období 6 - 12 mesiacov, kedy je kompost vyzretý.

Kontrola kvality kompostu prebieha jednoduchým spôsobom. Kompost naberieme do misky, pokropíme ho vodou, zasejeme semenka napr. žeruchy a mierne zatlačíme. Keď v priebehu 1 týždňa začnú semená klíčiť a lístky majú sytú zelenú farbu, kompost je pripravený na použitie. V prípade, že semená nezačnú v danom období klíčiť alebo farba lístkov nedosahuje sytú zelenú farbu, je potrebné proces kompostovania opätovne naštartovať.

Hotový kompost preosejeme, čím odstránime hrubšie nespracované časti, ktoré použijeme pri zakladaní nového kompostoviska.

BEZ VAŠEJ AKTÍVNEJ ÚČASTI NA SEPARÁCII A ZHODNOCOVANÍ BIOLOGICKY ROZLOŽITELNÉHO KOMUNÁLNEHO ODPADU, SA NÁM ZMENY NEPODARÍ DOSIAHNÚŤ!